

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षा का विषय	विषय कोड	परीक्षा का माध्यम
संस्कृत	5 1 2	हिन्दी

उदाहरणार्थ

1	1	2	4	3	9	5	6	8
एक	एक	दो	चार	तीन	नौ	पांच	छः	आठ

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष एवं पर्यवेक्षक द्वारा भरा जावे ↓

क :- पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या अंकों में ☒ शब्दों में ☒

ख :- परीक्षार्थी का नक्का क्रमांक

ग :- परीक्षा का दिनांक कोड नं. 451035

परीक्षा का नाम एवं परीक्षा केन्द्र क्रमांक की मुद्रा

हार्सकुल सर्टीफिकेट परीक्षा

पर्यवेक्षक का नाम एवं हस्ताक्षर : केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष के हस्ताक्षर

2018

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे ↓

प्रमाणित किया जाता है कि मूल्यांकन के समय पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या उपरोक्तानुसार सही पाई होलो क्राफ्ट स्टीकर क्षतिग्रस्त नहीं पाया गया तथा अन्दर के पृष्ठों के अनुरूप मुख्य पृष्ठ पर अंकों की प्रविष्टि एवं अंकों का योग सही है।

निर्धारित मुद्रा : नाम, पदनाम, मोबाईल नम्बर, परीक्षक क्रमांक एवं पदांकित संस्था के नाम की मुद्रा लगाएं।

उप मुख्य परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा : परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा

श्रीमती भारती राजपूत
(अध्यापक) पं. 1168037
हायर सेकेंडरी स्कूल, करताना

PAVAN SHARMA
V. No. 1468128
Govt H S Palasner

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे ↓

केवल परीक्षक द्वारा भरा जावे।

प्रश्न क्रमांक के सम्मुख प्राप्तांकों की प्रविष्टि करें।

प्रश्न क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक	प्राप्तांक	अंकों में
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			

कुल अंकों में प्राप्तांक अंकों में

Laser/Inkjet/Copier Labels A 45T-24 64 X 34 mm X 24

2

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 2

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (1) के उत्तर

(क) (i) महा ~~औषधि~~ :

(ख) (iv) गुण स्वदशन्धि :

(ग) (iii) सदान्वार :

(घ) (ii) अत्यान्वार :

(ङ) (i) पता :

B
S
E

B
S
E

प्रश्न क्रमांक (2) के उत्तर

(क) (ii) कर्मधारय :

(ख) (i) चन्द्रशेखर :

(ग) (ii) बाणेन हत :

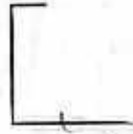
(घ) (iv) आधि :

(ङ) (i) समूह :

3

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 3 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (3) के उत्तर

(क) (ii) लृट् ।

(ख) (ii) मध्यमपुरुषः ।

(ग) (i) एकवचनम् ।

(घ) (ii) लभ् ।

(ङ) (iii) इव ।

S
E

प्रश्न क्रमांक (4) के उत्तर

(क) (iii) मनुष्य ।

(ख) (i) वत् ।

(ग) (i) स्मरणीयम् ।

(घ) (i) दाप् ।

(ङ) (iii) कर्त्तव्यः ।

P.T.O.

4

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 4 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्रमांक 5 (5) के उत्तर

(i) यशः ।

(ii) वारिधेरैः ।

(iii) सप्तहोता ।

(iv) तनयं ।

(v) आत्मा ।

प्रश्न क्रमांक 6 के उत्तर

(ii) वृक्षस्य आधारभूता भूमाता ।

(iii) संस्कृतभाषा विश्वबंधुत्वस्य पोषणं करोति ।

(iv) रघुः कुबेरात् हेममणिं लब्धवान् ।

5

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 5 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (7) के उत्तर

शब्द:

विभक्ति:

i) 'पितृ' तृतीया विभक्ति: एकवचनं $\Rightarrow$ पित्रा ।

ii) 'राजन्' षष्ठी विभक्ति: द्विवचनं $\Rightarrow$ राज्ञोः ।

प्रश्न क्रमांक (8) का उत्तर

B
S

पदम्	विभक्ति:	वचनम्
महाम्	चतुर्थी विभक्ति:	एकवचनम्

प्रश्न क्रमांक (9) का उत्तर

(क) मध्यप्रदेशस्य नगरीयं पौराणिकी -----
----- सह सम्बद्धौ आस्ताम् ।

(i) मध्यप्रदेशस्य विदिशा नगरी पौराणिकी
ऐतिहासिकी च वर्तते ।

(ii) पूर्वस्मिन् काले विदिशा नगर्याः "मेलसा" इति
नाम आसीत् ।

P.T.O.

6

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ ७ ५ अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

(iii) पुरा काले विदिशा नगरी समुन्नतमेकं
वाणिज्यिकं केन्द्रमासीत् ।

(iv) 'मेल्लस्वामिनः' इति स्मृते सूर्यदेवतायाः
मन्दिरस्य लोकख्यातिः ।

(v) पतञ्जलिः योगदर्शनस्य प्रणेता
व्याकरणमहाभाष्यस्य कर्ता आसीत् ।

(ख) भगीरथः दुःखितः - - - - -
स्वर्गलोकं गतवन्तः ।

(i) भगीरथः नदीं भूमितः पातालं नीतवान् ।

(ii) "हे ईश ! नदीं भूमौ विसृजतु" इति
भगीरथः प्रार्थितवान् ।

(iii) भगीरथस्य पुरतः शिवः प्रत्यक्ष अभवत् ।

(iv) सगरपुत्राः स्वर्गलोकं गतवन्तः ।

भगीरथः पुनः तपः कृतवान् ।

7

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 7 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (10) के उत्तर

(क) गङ्गा पापं शशी ----- ध्वन्ति सन्तो महाशयाः

(i) गङ्गा पापं हन्ति ।

(ii) शशी तापं हन्ति ।

(iii) कल्पतरुः दैन्यं हन्ति ।

(iv) पापं तापं दैन्यं च सन्तो महाशयाः ध्वन्ति ।

(v)

पदम्

वचनम्

हन्ति

एकवचनम्

(ख) करिद्रता धीरतया ----- शीत्वतया विराजते ।

(i) करिद्रता धीरतया विराजते ।

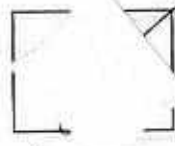
(ii) कुवस्त्रता शुभ्रतया विराजते ।

(iii) कुक्पता शीत्वतया विराजते ।

(iv) उष्णतया कुद्वन्तता विराजते ।

P.T.O.

8

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 8 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

क (1)

पदम्

लकारः

विराजते

लटलकारः

प्रश्न क्रमांक (11) के उत्तर

अ

ब

B

(i) वरुणदेवः

- (ख) वृष्टिं वर्षति ।

S

(ii) द्विजश्रेष्ठः

- (i) वृद्धः

(iii) दीर्घसूत्री

- (iv) व स्यात्

(iv) कालगणना

- (ii) खगोलशास्त्रम् ।

प्रश्न क्रमांक (12) के उत्तर

(i) आम् ।

(ii) आम् ।

(iii) न ।

(iv) न ।

9

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 9 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्रमांक (13) के उत्तर

(i) ~~नृक्षतम् ।~~

(ii) ~~जरा ।~~

(iii) ~~गगनम् ।~~

~~वेदव्यासेन ।~~

प्रश्न क्रमांक (14) के उत्तर

सुभाषित क्रमांक = 1

नात्युच्चशिखरो मेरुर्ना तिनीन्वं स्सातलम् ।
व्यवसाय द्वितीयानां नाप्यपारो महोदधिः ॥

सुभाषित क्रमांक = 2

गुणाः कुर्वन्ति दूतत्वं दूरेऽपि वसतां सताम् ।
केतकीगन्धमाध्याय स्वयमायान्ति षट्पदाः ॥

10

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 10 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (15) का उत्तर

" छात्रवृत्त्यर्थम् प्रार्थनापत्रम् "

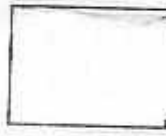
माननीयाः प्राचार्यमहोदयाः,
शासकीय - उच्चतर - माध्यमिक विद्यालय,
रहलीनगरम्, मध्य प्रदेशः

विषयः - छात्रवृत्त्यर्थम् ^{प्रदानार्थम्} प्रार्थनापत्रम् ।
महोदयाः,

अहं सविनयं निवेदयामि मत्
मम पितुः आर्थिकस्थितिः शोचनीया
वर्तते । अहं शिक्षण-शुल्कम् अपि दातुम्
असमर्थः अस्मि । अतः मम हृते श्रीमन्तः
छात्रवृत्तिं दापयन्तु इति प्रार्थये ।

दिनाङ्कः - 05-03-18

कियांवता
अनुपमा मिश्रा
रक्षा - दशमी 'स' वर्गः

योग पूर्व पृष्ठ

+

पृष्ठ 11 क अंक

=

कुल अंक

प्रश्न क्रमांक (16) का उत्तर

शुद्धवाक्यम्

- (i) श्रीगणेशाय नमः ।
- (ii) छात्राः क्रीडाक्षेत्रे क्रीडन्ति ।
- (iii) पिता पुत्रेण सह गच्छति ।
- (iv) कृष्णाय नवनीतं श्रेयते ।
- (v) भवान् किं करोति ?

प्रश्नक्रमांक (17) का उत्तर

कथानुसारेण क्रमसंयोजनं

- (i) रथकारः दारिद्र्योपहतः चिन्तितवान्
- (ii) वेने प्रसवेवेदनया पीडयमानाम् उष्ट्रीम् अपश्यत् ।
- (iii) तेन प्रचुराः उष्ट्राः कुरभाश्च सम्मिताः ।
- (iv) उष्ट्रः यूयाद् भ्रष्टोऽभवत् ।
- (v) सिंहेन उष्ट्रः मारितः ।

12

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 12 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्रमांक (18) के उत्तर

संस्कृतभाषा अस्माकं - - - - आधारः अस्ति।

(i) उचितं शीर्षकं $\Rightarrow$ "संस्कृतभाषा"

ii (i) अस्माकं देशस्य प्राचीनतमा
भाषा संस्कृतभाषा अस्ति।

(iii) सर्वे वेदग्रन्थाः संस्कृतभाषायां सन्ति।

(iv) भारत राष्ट्रस्य एकतायाः आधारः
संस्कृतभाषा अस्ति।

(v) संस्कृतस्य महत्त्वमहत्त्वम्
अद्यापि अक्षुण्णं वर्तते।

B
S
E

प्रश्न क्रमांक (19) का उत्तर

(11) " महाकवि: कालिदासः "

कविकुलशिरोमणिः महाकविः कालिदासः
संस्कृतभाषायाः श्रेष्ठतमः कविः अस्ति । अः
नाटककारः महाकाव्यप्रणेता गीतिकाव्यकर्ता
(खण्डकाव्यकर्ता) च आसीत् । तस्य प्रमुखाः
ग्रन्थाः सन्ति यथा -

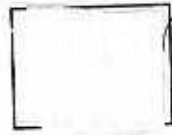
(अ) त्रीणि नाटकानि :- मालविकाग्निमित्रम्
विक्रमोर्वशीयम्
अभिज्ञानशाकुन्तलम् च ।

(ब) महाकाव्यद्वयम् :- रघुवंशम्
कुमारसम्भवं च ।

(स) गीतिकाव्यद्वयम् :- मेघदूतम्
रत्नसुन्दरम् च ।

कालिदासस्य लोकप्रियतायाः कारणं
तस्य प्रसादगुणयुक्ताललिता शैली अस्ति ।
कालिदासस्य प्रकृतिचित्रणं अतीव रम्यम् अस्ति ।
चरित्रचित्रणे कालिदासः अतीव पटुः अस्ति ।

कालिदासः महाराजविक्रमादित्यस्य
सभाकविः आसीत् । अनुमीयते सन्तस्य जन्मभूमिः

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 14 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

उज्जयिनी आसीत् । मेघदूते उज्जयिन्याः
 मलयं वर्णनं विद्यते । कालिदासस्य
 कृतिषु कृत्रिमतायाः अभावः अस्ति ।
 कालिदासस्य साहित्ये काल्यसौन्दर्यं
 रसनिरूपणं च सर्वत्र दृश्यते । तस्य
 सूक्तयः सुधासिक्ताः चेतोहराः सन्ति ।
 कालिदासस्य उपमाप्रयोगः अपूर्वः अतः
 साधूच्यते -

"उपमा कालिदासस्य।"

B
S
E